

«شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى» كىتاب نەشر قىلىش تۈرى (1232)

“东风工程”图书出版项目之1232

داۋىنچى قۇپىيالىقى

Davinqy kupeyalece

دان براۋن (امەرىكا)

(1)

بىلەن خالىق باسپاسى

داۋىنچى قۇپىالىعى

Davincyy kupeyalege

دان براۋن (امەرىكا)

(1)

بىلەن ھالىق باسپاسى

图书在版编目(CIP)数据

达·芬奇密码. 上: 哈萨克文/ (美) 布朗(Brown, D) 著; 叶斯波力等译. —奎屯: 伊犁人民出版社, 2007.10 (2010.6 重印)
(东风工程)

ISBN 978—7—5425—1103—4

I. ①达… II. ①布… ②叶… III. ①长篇小说—美国—现代—哈萨克语(中国少数民族语言) IV. ① I 712.45

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2010) 第 124409 号

总策划: 努尔泰·克亚斯别克

策 划: 李春光

翻 译: 叶斯波力·夏依马尔旦
库娜依·胡阿泰

特约编辑: 努尔达提·夏依孜热提

责任编辑: 米拉提汗·黑巴提

责任校对: 米拉提汗·黑巴提

达·芬奇密码(上)(哈文)

(美) 丹·布朗 著 叶斯波力 等译

伊犁人民出版社出版发行

(奎屯市北京西路 28 号 邮政编码 833200)

新疆新华书店经销

新疆新华印刷厂印刷

880×1230毫米 32 开本 7.25 印张

2007 年 10 月第 1 版 2010 年 7 月第 2 次印刷

印数: 1—3720 册

ISBN 978—7—5425—1103—4

定价: 15.40 元

باس جوبالاۋشى: نۇرتاي قىاسبەك ۇلى
 جوبالاۋشى: لي چۇنگۇاڭ
 اۋدارعاندار: ەسبول شايماردان ۇلى
 كۇناي قۇتاي قىزى
 ۇسىنس ەتىلگەن رەداكتور: نۇردات شايزىرات قىزى
 جاۋاپتى رەداكتور: مەللاتقان قىبات ۇلى
 جاۋاپتى كوررەكتور: مەللاتقان قىبات ۇلى

داۋىنچى قۇپىيالىعى (1)

ىلە حالىق باسپاسى باستىرىپ تاراتتى
 (كۇيتىڭ قالاسى بيجىڭ باتىس كوشەسى 28-اۋلا)
 پوچتا نومىرى: 833200
 شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىندە ساتىلدى
 شىنجاڭ شىنخۇا باسپا زاۋودىندا باسىلدى
 فورماتى: 1/32 880 × 1230 باسپا تاباى: 7.25
 2007-جىل 10-اي 1-باسپاسى 2010-جىل 7-اي 2-باسىلۋى
 تىراجى: 1-3720

ISBN 978—7—5425—1103—4

باعاسى: 15.40 يۋان

الغى ءسوز

«شعس جەلى ىنجهنەرياسى» — مەملەكەت پەن اۆتونوميالى رايون ءبىر تۇتاس جوسپارلاپ، اۆتونوميالى رايوندىق باسپا ءسوز مەكەمەسى اتقارۋعا ورنالاستىرعان، حالق جونىنەن اسا يىگىلىكتى ىنجهنەريا. مۇنداعى باستى مىندە — اقپارات، باسپا ءسوز ارقىلى بۇكىل شىنجياڭداعى ءار ۇلت ەگىنشى — مالشىلارعا عىلىم — تەحنىكا بىلىمدەرىن جالپىلاستىرۋ، ولارعا وزىق مادەنيەت تاراتۋ، ءسويتىپ، ءار ۇلت ەگىنشى — مالشىلاردىڭ عىلىم — تەحنىكا بىلىمدەرىن ۇيرەنۋى، ساپالارىن جوعارىلاتۋى ولاردى كەدەيلىكتەن قۇتىلدىرىپ، دوڭگەلەك داۋلەتتى ورەگە جەتكىزۋ جونىندە اقپارات — باسپا ءسوزدىڭ الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋ جۇيەسىن قۇرۋ بولىپ تابىلادى.

بۇكىل شىنجياڭداعى «سان مىڭداغان اۋىل — قىستاققا» كىتاپ، دىبىس — كەسكىن بۇيىمدارىن جەتكىزۋدىڭ ءوزى «شعس جەلى ىنجهنەرياسىنىڭ» ماڭىزدى ويىەكتىلەرىنىڭ ءبىرى. وسى ويىەكتى دە سوتسيالىستىك جاڭاشا اۋىل — قىستاق قۇرۋ قۇرىلىسىنىڭ اياق السىن، ورتالىقتىڭ اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل — قىستاق دىقاندان قىزمەتتى جونىندەگى ورنالاستىرۋىنىڭ ماڭىزدى ءتۈيىنىن وزەك ەتە وتىرىپ، پارتىيانى، وتاندى، سوتسيالىزمدى ءسۈيۋ جونىندەگى، اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل — قىستاق، دىقاندان ءۇشىن عىلىم — تەحنىكا جالپىلاستىرۋ جونىندەگى، دەنساۋلىق ساقتاۋ، دەنساۋلىقتى قورعاۋ جونىندەگى، زاڭ جالپىلاستىرۋ جونىندەگى، ازامات جاسىنا تولماعاندارعا ارналانغان ىدىيا — ءمورال قۇرىلىسى جونىندەگى، قوس ءىل وقتىۋى جونىندەگى، ۇلتتاردىڭ ءداستۇرلى وزىق مادەنيەتتىن ساۋلەندىرۋ جونىندەگى، كوڭىل اشۋ جونىندەگى، سوتسيالىستىك جاڭاشا اۋىل — قىستاق قۇرۋ جونىندەگى، دىنگە ماركستىك كوزقاراستى، پارتىيانىڭ ۇلت ساياساتى مەن ءدىن ساياساتىن جالپىلاستىرۋ جونىندەگى باسلىمداردى — مىنە، وسى ون ءتۈر بويىنشا شىعارىلاتىن

باسىلىمداردى باسپادان شىعارۋ ۋىمداستىرىلىپ وتىر. وسى
باسىلىمدارغا مازمۇنى جاقتان سوتسياليستىك جاراسىمدى قوعام قۇرۇ،
سوتسياليستىك جاڭاشا اۋىل-قىستاق قۇرۇ نەگىزگى جەلى، ەگىن-
مال شارۋاشلىق رايوندارىندا «ۋندىرىسى ورکەندەگەن، تۇرمىس كۇيى
جاقسارغان، اۋىل سالتى ورکەنيەتتى، قىستاق كوركى رەتتى دە تازا،
باسقارۋى دەموكراتىيالى» ورەگە جەتۋ نىسانا، «ەگىن-مال
شارۋاشلىعىمەن، ەگىن-مال شارۋاشلىعى رايوندارىمەن، ەگىنشى-
مالشىلارمەن ەتەنە بولۇ» ماقسات، ار ۇلت ەگىنشى-مالشىلاردىڭ وقىپ
تۇسىنە الۋى، ۋيرەنىپ بىلە الۋى، يىگىلىگىنە جارانا الۋى پرىنسىپ
ەتىلدى. بۇل كىتاپتاردىڭ ءتىلىنىڭ قاراپايىم، مازمۇنىنىڭ ۇعىنىقتى
بولۋىنا قۇلىشىنىس جاسالدى. تەكىستكە سۋرەت قوسا بەرىلدى، دىبىس
تاسپاسى دايىندالدى. ءسويتىپ، كىتاپتاردىڭ عىلمىلىلىعى،
قولدانىلمالىلىعى، ءبىلىم بەرگىشتىگى جانە قىزىقتىلىعى
كورنەكتىلەندىرىلىپ، جاڭا تەحنىكا، جاڭاشا كوزقاراس، جاڭا ءبىلىم
ارقىلى ار ۇلت ەگىنشى-مالشىلاردىڭ جاڭاشا ويلاۋىنا، تىڭ ۇرىس
اشۋىنا، كوز اياسىن كەڭەيتۋىنە شابىت بەرىلدى جانە كۇش سالىندى.
ار ۇلت ەگىنشى-مالشىلاردىڭ كىتاپ ساتىپ الۋ، كىتاپ وقۇ
قىيىنشىلىعى ماسەلەسىن «شىعىس جەلى يىنجەنەرياسىن» جۇرگىزۋ
ارقىلى العاشقى ادىمدا شەشىپ، بۇكىل شىنجياڭداى ەگىن-مال
شارۋاشلىعى رايوندارىن كىتاپپەن، دىبىس-كەسكىن بۇيىمدارىمەن
قامداۋدىڭ تاپشىلىعى ماسەلەسىن ۇنىمدى تۇردە باسەڭدەتىپ، از
ۇلتتاردىڭ تاڭداۋلى باسىلىمدارىنىڭ قامتىلىم كولەمى مەن نىقبال
كۇشىن اناعۇرلىم كەڭەيتىپ، ار ۇلت ەگىنشى-مالشى قاۋىمىن
ۇنىمدى ارتتىرۋعا، كىرىستى مولايىتۋعا، عىلمى جولمەن بايۋعا دۇرىس
باستاۋ ۇشىن، ءبىز ولارعا اقىلدىق جاقتان ۇتىمدى كومەك جاسالۋىن
جانە ولار ۇشىن رۋحاني كۇش ازىرلەنۋىن تىلەيمىز.

شىنجياڭ اقپارات-باسپا ءسوزى بويىنشا «شىعىس جەلى
يىنجەنەرياسىنا» جەتەكشىلىك ەتۋ گرۇپپاسىنىڭ كەڭسەسى

سۆز باسى

سيون قۇپيا ۋىمىيى ناقتى بولغان ۋىمى، ول ۱099 - جىلى قۇربلغان قۇپيا قوعامدىق توپ.

1975 - جىلى پارىج مەملەكەتتىك كىتاپخاناى جارعاق قىلمازعا جازىلىپ، «قۇپيا ارحيو» دەپ اتالغان جازبالاردى بايقايدى. ايساك نيۋتون كىناز، پوتچىل، ۋىكتور گىۋگو جانە لەونارد داۋىنچى سەكىلدى كوپتەگەن ادامدارنىڭ سيون قۇپيا ۋىمىنىڭ مۇشەلەرى ەكەنى دە انىقتالدى.

جۇرتقا تانىس «كاتولىك ەدىنىيىستەر ۋىمىيى» رىم ۋاتىكانىنا تاۋەلدى ۋوز تىزگىنى ۋوز قوللىندى قوعامدىق توپ، ول اسىرە ادال رىم كاتولىك ەمازهابى جاقىننان بەرى وسى ۋىمىنىڭ ەس - اقىلدى تازارتۇ، جوعارى قىسمىدى ۋستەمدىك جانە «تاندى ازاپتاۋ ارەكەتى» دەپ اتالاتىن قاتەرلى قىمىل - ارەكەتتەردى جۇرگىزگەنى حابارلانپ، كوپتەگەن تالاس قوزعادى. كاتولىك ەدىنىيىستەر ۋىمىيى 47 مىللىيون دوللار جۇمساپ، نيۋيورك قالاسىنىڭ رەيكسەندون داڭغىلىندى 243 - اۋلادا ۋوزىنىڭ مەملەكەتتىك باس شتابىن قۇردى.

كىتاپتا تىلگە المىعان كوركەمونەر تۋىندىلارى، قۇربىلىس، جازبا - دەرەكتەر مەن قۇپيا مۇراسىم جونىندەگى سۋرەتتەۋلەر تۈگەلدەي مۇلتىكسىز ەدال بەينەلەنگەن.

سنا

روۋ ساراينىڭ تراپەتسىيا فورمالى باس كورمەھاناسىدا وسى
اسەمۈنەر ساراينىڭ اسا بەت-بەدەلدى باستىمى ياك سۈنۈي تالترەكتەي
باسىپ وزىنە تايۋ ءلۋلى تۇرغان سۋرەتكە — كاراۋادجونىڭ سۋرەتىنە
بەتتەدى. 76عا كەلگەن وسى قارت التىن جالاتىلعان سۋرەت رامكاسىن
باس سالىپ بار كۈشمەن قارمانا تارتىپ قالىپ ەدى، رامكا تامنان
سرعىپ ءتۈستى دە، شالقاسىنان قۇلاعان سۈنۈي سۋرەت سىزىلعان
كەزدەمەگە ورانا جىبىلدى.

ءدال ونىڭ ويلاعانىداي تايۋ تۈستىلى تەمىر ەسىك سالدەر — گۈلدەر
ەتىپ ءتۈستى دە، كورمە زالنا وتەتىن جولدى بوگەپ قالدى. ئاقتاي
ەدەننىڭ سىقىرلاعان داۋىسىنا قوسىلا سوناداپدان سىگىنال داۋىسى دا
بەزىلدەي جونەلدى.

مۇراجاي باستىمى اۋىر تىنىستاپ جەردە بىردەم جاتتى، ول ءالى
ءتىرىمىن دەپ ويلاى. بۇلدىڭ استىنان ەڭبەكتەپ شىعپ، اپان اۋزىندا
قاراۋىتىپ تۇرغان جان — جاعىنا كوز سالىپ، بوي تاسالار جەر نەزدەي.
كەنەت، جەردەن شىققانداي «قوزعالما!» دەگەن ءبىر داۋىس ەستىلدى.
ەڭبەكتەپ بارا جاتقان مۇراجاي باستىمى سەلك ەتتى دە باسنى داۋىس
شىققان جاققا قاراي اقىرىن بۇردى.

تەمىر ەسىكتىڭ ارعى جاعىندا 15 اعلىشىن مىلىندەي جەردە
ەڭگەزەردەي بىرەۋ تەمىر راشەتكادان شىكە قاراپ تۇر. سورايعان بىك
بويلى ونىڭ بەت الپەتى اپپاق ەكەن دە اق شاشتارى سەلدەرەپ كورىنەدى.
كوز شاتىراش قابىعى القىزىلدانىپ، قاراشى قىزارىپ كەتكەن ول
اقتاڭداق اۋرۇنا شالدىققان ادام سەكىلدى. ول سىرت كىمىنىڭ
قالتاسىنان ناگانىن شىعارىپ، ناگان اۋزىن تەمىر راشەتكە اراسىنان
مۇراجاي باستىمىنا وقاتىدى.

«سەنىڭ قاشپاۋىڭ كەرەك ەدى». ونىڭ قايسى اۋەندە سويلەپ تۇرغانى
بەلگىسىز. «الگى نارسەنىڭ قايدا ەكەنىن ەندى ايتاتىن شىعارساڭ؟»

— سالغان ايتتىم عوي — مەن سەنىڭ نە ايتىپ تۇرغانىڭدى تۇسنىبەدىم. *الى قۇرۇپ، جەرگە جۈرەلەي وتىرغان مۇراجاي باستىعى تۇتعا *تىل قاتتى.

« شىلعي وتىرىك » دەدى الگى ادام وعان قادالا قاراپ، *وزى *تىپتى قىبىر ەتپەيدى، تەك جەبىرايلىنىڭ كوزدەرىندەي قوس جانارى عانا الاق — جۇلاق ەتىپ بايىز تاپپاي تۇر. «سەن جانە باۋىرلاستارىڭ، سەندەر وزدەرىڭ تەۋەلدى مەس دۇنيەگە يە بولىڭدار».

مۇراجاي باستىعى سەلك ەتە *تۇستى. ول بۇلاردى قايدان بىلەدى. «بۇگىن تۇندە ول دۇنيەلەر اقى يەسەنە قايتاتىن بولادى. جانىڭنان جۇدا بولمايىن دەسەڭ، الگى نارسەنىڭ قايدا جاسىرىلعانىن جۇاستىقپەن ملغان ايتىپ بەرگەنىڭ راۋا» دەپ الگى ادام ناگانىن مۇزەيچانا باستىغىنىڭ باسنا وقتادى. «وسى قۇيالىق *ۇشن جانىڭنان دا بەزەيىن دەپ تۇرسىڭ با؟»

سونى قورىققانىنان دەمىن شىنە تارتا بەردى. الگى ادام موينىن بۇرۇپ، ناگان تۇتىكشەسىنىڭ باعىتىمەن تىگىلە قارادى.

قوس قولىن جوعارى كوتەرىپ، *وزىن قورعاشتاي: «تۇرا تۇر» دەگەن سونى كىبىرتىكتەپ بارىپ: «سالغان *بارىن ايتايىن» دەدى. وسىدان كەيىنگى سوزدەرىن مۇراجاي باستىعى اسا بايىپپەن ايتتى. بۇل ونىڭ الدىن الا دايىنداپ، سان مارتە ماشىقتانغان وتىرىك سوزدەرى ەدى، *ار جولى *مىناجات ەتىپ، مۇنى ماڭگى پايدالانباي وتسەم ەكەن دەپ *ۇمىت ەتەتىن — دى.

مۇراجاي باستىعى سويلەپ بولغاننان كەيىن الگى ادام: «جارايدى. باسقارلارنىڭ ايتقاندارىمەن بىردەي بولدى» دەپ ماركسيا كۇلدى. باسقارلار؟ مۇراجاي باستىغىنىڭ جۈرەگى شىم ەتە *تۇستى. «مەن ولاردى دا نەدەپ باردىم، ۇشەۋىن دە تاپتىم. ولار دا سەنىڭ سوزدەرىڭدى ايتتى» دەپ الگى ۇزىنتۇرا مازاقتاي كۇلدى.

بۇل مۇمكىن ەمس! كۆرمە باستىعى مەن ونىڭ قول استىنداعى 3 باسقارۋشىنىڭ نامىز سالاۋاتتارى قۇددى ولار قورعاعان سول *بىر

ەرتەدەگى قۇپىيالىقتاي سىرلى ەدى. سۈني باۋىرلاستارىنىڭ بەلگىلەمەگە قاتال بويىسۇنىپ، ولەر الدىندا دا ەبارى بىردەي وتىرىك ايتىپ كەتكەننن ەبىلدى. بۇل سەرت-ۋادەنىڭ ەبىر بولەگى ەدى. الگى ادام ناگانىن قايتا كۈتەرىپ وقتاي قالدى. «سەن ولگەننەن كەيىن، شىن سىردى بىلەتنىن ادام مەن عانا بولامىن».

شىن سىر. مۇراجاي باستىعى كەنەت نالغىز قورقىنىشتى جاعدايدى سەزدى: ەگەر مەن ۇلپ قالسام، شىن سىر دا ماڭگىلىك كومىلمەك. ونىڭ بىرەر وراي تاۋىپ قورعانمىسى كەلدى.

مىلىتىق وتالدى. وق قارىنىنا قادالغاندا مۇراجاي باستىعى قولقا-جۈرەگى كۇيىپ كەتەردەي قاپىرىقتى سەزدى. جەرگە قۇلاپ تۈسكەن ول قىنالا ارپىتالاستى، بىلە - شالا اقىرىن اۋناپ، تەمىر راشەتكەنىڭ ارجاعىنداعى جەندەتكە قارادى.

الگى ادام ناگانىن سۈنىدىڭ باسىنا تۇرالادى، بۇل جولعىسى سۈنىدىڭ جانىن جاھاننانعا جونەلتەتنىن وق ەدى.

سۈني كوزىن جۇمىپ الدى، سانا - سەزىمىن تەك قورقىنىش پەن وكىنىش عانا تورلاپ العان ول وزگە ەشتەڭەنى دە ويلامدى.

ناگانىنىڭ بوس تاڭدايىنان «تىرس» ەتكەن داۋىس ۇزىن كورىدور ەشىن جاڭغىرتىپ جىبەردى.

كورمە باستىغىنىڭ كوزى دە جارىق ەتە تۇستى.

قوللىندىلى قۇرالنا كوز جۇڭىرتكەن الگى ادام ۇز قىلىمىنا ۇزى ەماز بولعانداي بولدى. ول قولىن سوزىپ تالى ەبىر وقشانتايىن الدى، ونان ەبىراز كىدىرىپ از ويلاندى دا، سۈنىدىڭ قارىنىنا قاراپ نىزارلانا كۇلىپ: «مەنىڭ بۇل جەردەگى جۇمىسىم اياقتالدى» دەدى.

مۇراجاي باستىعى اق تۇستى ماقتا جەيدەسىندەگى وق تىگەن جەرگە قارادى.

وق كەۋدە سۈيەگىنەن كەرمەارس تۈمەن ەتىپتى. اينالاسى قىپ - قىزىل قان. نەتكەن راقىمىسىزدىق دەشى! وق ونىڭ جۈرەگىنە تىمەي قالپىتى. الجىريا سوعىسىنا قاتىناسقان ساقا جاۋىنگەر بولعاندىعىنان كورمە باستىعى بۇرىن مۇنداي قورقىنىشتى جان بەرۋلەردى ۇز كوزىمەن

كورگەن ەدى. اسقازان قىشقىلى بىرتە - بىرتە كوكىرەگىن شىرتەتىنەن، ەندى 15 مېنۇتتىق عانا عۇمىرى قالعانىن ول بىلەدى. «جان ازىبى ادامعا پايدالى، مىرزا» دەدى الگى ادام.

ونان سولڭ ءوز جونىنە كەتتى.

قازىر ياك سونى جالعىز قالدى. ول تەمىر ەسكە تالغى قارادى. ول قامالىپ قالدى، از دەگەندە 20 مېنۇت ىشىندە ەسكىتىڭ اشلىۋى نالايىبل. ادامدار كەلىپ ونى تاۋىپ العان كەزدە ول الدەقاشان جان ۇزدەدى. الايدا، ءدال وسى ۋاقىتتا ول ولەمنىن قورىققانى جوق.

مەن ءسوزسىز، قۇپپالىقتى ونان ارى جالعاۋىم كەرەك.

ول تالترەكتەي ورنىنان تۇردى. ونىڭ كوز الدىنا قاستاندىققا ۇشراغان ءۇش باۋىرلاسىنىڭ بەينەسى ەلەستەدى. ول وزدەرىنىڭ اما بۇنىدارىن ەسكە الدى، ولار جۇكتەگەن ماڭىزدى مىندەتتەردى ويلادى.

ۋىزىلمەي جالعاسىپ كەلە جاتقان قۇپپالىق شىنجىرى.

بارلىق الدىن الۋ شارالارى ... ماسەلە شىقپاسىنا كەپىلدىك ەتىلگەن جوبا - جوسپارلار بولسا دا ... ياك سونى ويلاماعان جەردەن بىردەن - ءبىر كوزى ءترى دانەكەرگە، ۇزاق جىل قورعالىپ كەلگەن قۇپپالىقتاردىڭ شىندەگى ەڭ ماڭىزدى قۇپپالىقتى قورعاۋشى بىردەن - ءبىر ادامعا اينالىپ قالدى.

ول قالتىراي ورنىنان تۇردى.

مەنىڭ ءسوزسىز، بىرەر امال ويلاپ تابىۋىم كەرەك.

ول ۇزىن كارىدوردا قامالىپ قالدى، وسىناۋ دۇنيەدە تەك ءبىر ادام عانا ول كوتەرگەن الاۋدىڭ ۇشقىنىن وشىرمەي ونان ارى لاۋلاتا الماق. سونى وسى ءبىر ساۋلەتتى زالداعى تام قابىرعاسىنا كوز تىكتى، دۇنيەگە ايگىلى ءبىر سۋرەت كۈنە دوسىنداى وعان كۇلىمسىرەپ قاراپ تۇرغان ەدى.

بۇلىشق ەتتەرى قاتتى اۋىرسىنىپ قۇرىسىپ بارا جاتسا دا ول بارىنشا تۈزىمىدىلىك كۆرسەتتى. ءومىرىن ءۇزىلدى - كەسىلدى اتلعان وسى مىندەت جولىندا تىرلىگىنىڭ ەندىگى قالعان ءار سەكۋندىن دا ايلاۋى كەرەكتىگىن ول ابدەن بىلەتىن ەدى.

1 - تاراۋ

روپەرت لانگ اقېرىن كوزىن اشتى.

ئۇن بىشىندە مەزگىلىسىز بىزىلىدەگەن تەلەفوننان ئەلسىز دە قۇلاققا بەيتانىس ئۇن شىعادى. ول قولىن سوزىپ توسەك باسىندىلى شىراقتى جاقىتى. كوزىن سىعىرايتا اشقان ول ئوزىنىڭ ادەبىيەت - كوركەمونەردىڭ قايتا گۈلدەنگەن داۋىرى ۇلگىسىندەگى ساۋلەتتى بولمەدە جاتقاندىن بايقادى، ئۇي بىشىنە لۇيس XVI ۇلگىسىندەگى جىعازدار قويىلىپىتى، تام قابىرعالارى بلعال قابىرعا سۆرەتتەرىمەن بەزەندىرىلىپىتى، مۇنان باسقا ئورت سىراقتى قىزىل ئۇستى ۇلكەن اعاش كرەۋەت تۇر.

مەن ئەسرا قايدا جاتىرمىن؟

توسەك باسىنا بلىنگەن گۈلدى مونشا كىيىمىنە پارىچ رىز قوناق ئۇيى دەپ جازىلىپىتى.

ۇيىقىسى شايداي اشلىغان لانگ تەلەفون تروپىكاسىن قۇلاعىنا توسەدى:

— سالەمەتسىز بە؟

— لانگ مىرزا ما؟ — دەگەن ەر ادامنىڭ داۋىسى ەستىلدى: —

ئەسىزدى شوشىتىپ المىغان شىعارمىن!

ول ۇيىقىلى - وياۋ كۈيدە كرەۋەت جانىنىدا تۇرغان سىلعاتقا قارادى. تۇنگى سىلعات 12 دەن 32 مىنۇت. ۇيىقتالغانىنا ئبىر سىلعات عانا بولغان، ول مەڭزىيەر بولپ تۇرغانداي.

— مەن قوناق ئۇي قىزمەتكەرىمىن، مىرزا. مازالاعانىما عاپۇ ەتىڭىز،

ئبىر قوناق سىزبەن كەزىكپەكشى ەكەن. جۇمىسىم وتە شۇعىل دەيدى.

لانگ ەس - اقلىنىن ئالى تولىق جىيا الماي. قوناق؟ وسى كەزدە ونىڭ

كوزى كرەۋەت باسىندىلى شىكاپ ۇستىنە قويىلغان جۇيقالانغان ئبىر بەت ۇگىت قلارنا ئۇستى.

پارىج - امېرىكا ۋنيۋەرسىتېتى

چارۋارد ۋنيۋەرسىتېتىنىڭ مازھاپ ەن - تاڭبا علمى پروفەسسورى روبەرت لانگنىڭ بۇگىن كەشتە باياندا ما جاساۋىن قىزۇ قارسى الامىز

لانگ: — ە، — دەپ قالعانداي بولدى. بۇگىن كەشكى باياندا ما — سادىر باس شىركەۋى تلغاندا جاسرىلغان جات ەدىن تاڭبا. بەلگىلەرىنە قاتىستى سۆرەتتى فىلىم قايسى ەبىر ەسكىشىل تىڭدارماننىڭ قىتتىنە تىگەن بولدى. ەدىن وقىمىستىلارنىڭ ەبىرى نىزدەپ كەلگەن بولۇى مۇمكىن.

— كەشرىڭىز، مەن شارشاپ قالىپىن، ونىڭ ۇستىنە... — لانگ ەندى سويلەي بەرىپ ەدى، «ەبىراق، مىرزا» دەپ ونىڭ ەسوزىن ۇزىپ تاستىلغان قىزمەتتى داۋىسىن تومەندەتپ، اسىعا، سىبىرلاي ەتىل قاتتى: «قونلىڭىز وتە ماڭىزدى ادام»

دىندىك سىزبا سۆرەتتەر مەن ەمازھاپ بەلگىلەرى علمىنا قاتىستى كىتابى روبەرت لانگتى ونىڭ ەش قالاۋىنىسىز كوركەومونەر سالاسىنداى اىگىلى ادامعا اينالدىرغانىندا داۋ جوق. ول بىلىتىر ۋاتىكاندا كەڭىنەن تارالغان ەبىر ۋاقىلعا بلىگىپ قالدى دا، سودان كەيىن - اق جۇرت كوزىنە كوپ ەتۇستى. وزدەرىن كەرەمەت سانايىتىن تارىخشىلار مەن كوركەومونەر ۋەسكەرلەرى دە ونىڭ ەسىگىن بەرمەيتىن بولدى.

لانگ بارىنشا ادەپ ساقىتاپ: «اۋىرە كورمەسەڭىز ونىڭ اتى - ەجونى مەن تەلفون ەنومىرىن جازىپ الڭىزشى، سەيسەنبىدە پارىجىدان كەتۋەن بۇرىن تەلفون جالعايتىنىمدى وعان ايتىڭىز، راقىمەت» دەدى دە، قىزمەتتىنىڭ ەسوزىن توسپاستان، تەلفون تروپكاسىن قويا سالىدى.

لانگ تۈرەگەلىپ وتىردى، قاسىنداى «قوناقتار تىزىمدىگى قولدانباسىنا» قابىلەن تۈيە قارادى. قولدانباسىنىڭ سىرتىنا: شىراقتارى

جۇلدىزداي جامىراغان قالادا، پارىج رەيز قوناق ۋىيىنىدە نارەستەدەي ئاتاتتى دە تىنىش ۋىيىقما شوماسىز دەگەن ماقتاۋ سوزدەر جازىلغان. ول بۇرىلىپ قارسى الدىندىلى ۋلكەن اينىلما قارادى. اينادان شاشتارى ۋىيىپا - تۋىيىپا، قالجىراپ كەتەۋى كەتكەن بەيتانىس بىرەۋ كورنىدەي.

سەنىڭ تىنىچىپ العانىڭ ءجون، روبەرت.

ءوزىنىڭ مويىندىلىسى كەلمەسەدە بىلىتىرى ناۋقاستان كەيىن ول نەداۋىر جۇدەپ قالعان. ونىڭ وتتى كوك كوزدەرى بۇگىن كەشتە جانارى وشكىنىدەپ كورنىگەندەي. ات جىلى مەن ءاجىمدى يەگىن قويۋ ساقالى بۇركەپ العان. شەكەسىنىدەگى كۈن سايىن كۈبەيگەن تال - تال اق شاشتار ونىڭ قايراتتى قويۋ قارا شاشتارىن تىقسىرىپ بارا جاتقانداي. لىعارعان شاشتارىنىڭ ءوزىن ونان ارى جۇدەۋ كورسەتەتىنىن ائەل قىزمەتتەستەرىنەن ۋنەمى ەستىپ كەلە جاتسا دا، كوڭىلى سەنبەيتىن.

مىنا كەيىمىدى «بوستون جۇرنالىندىلار» كورپ قالمايدى - اۋ.

لانگى قاتتى ئىچىلىسىزداندىرغانى الدىڭى ايدىلى «بوستون جۇرنالىندا» ءوزىنىڭ وسى قالادىلى ون تارتىمدى ادامنىڭ ءبىرى دەپ قاتارعا تۇرعىزىلغانى بولدى، ويدا - تۋستە جوق ات - اتاق ونى خارۋارد ۋنىۋەرسىتەتىندەگى قىزمەتتەستەرىنىڭ الپ - قاشپا سايى - مازىلىنا اينالدىردى. بۇگىن كەشتە ۋىيىنەن 3000 اعىلىش لى السىتا بايانداما جاسالغان ساتتە سول ءبىر كوپىرمە ماقتاۋلاردىڭ تالى الدىنان شىعۋى ونى قاتتى مازالادى.

اىەل جۇرگىزۋشى پارىج - امەرىكا ۋنىۋەرسىتەتىنىڭ كوركەم زالىنا لىق تولعان جۇرتقا: — حانىمدار، مىرزالار، ءبىزدىڭ بۇگىنگى قونىلىمىزدى كوپ تانىستىرۋدىڭ قاجەتى جوق. ول «قۇيىپا مازىھاپ ەن - تاڭبا عىلىمى»، «نۇر اعىمىندىلار كوركەمونەرى» جانە «ماغىنالى ءتىل - جازۋدىڭ جوعالۋى»، ت. ب. كىتاپتار جازعان. ونىڭ «ئاڭسىر پورتىرەتى عىلىمى» اتتى كىتابىن كوپىڭ وقۇلىق رەتىندە پايدالانىپ كەلسىڭدەر، — دەپ جارىيالايدى.

وتىرغانداردىڭ اراسىندا وقۇشلار باستارىن يىزەپ قۇپتاسىپ جاتتى.

— مەن ئەسلى ونىڭ ەستەن كەتپەس وتكەن تارىخىن تانىستىرماقشى دەيم، ئېىراق... — دەپ ايەل جۇرگىزۋىشى مەنبەدە وتىرعان لانگكە قۇلانا قارادى:

— ئېىر تىڭدارماننىڭ الگىندە ملعان ۇستاتقانى... نە ەكەن، ە؟... قىزىقتى تانىستىرۋ دەۋگە دە بولادى.

جۇرگىزۋىشى ئېىر دانا «بوستون جۇرنالىن» جوعارى كوتەردى.

لانگ يىمەن قومداپ قويىپ، اكاۋ مۇنى قايدان الدى ەكەن ە؟

جۇرگىزۋىشى سىلىدر سوزگە تولعان سول ماقالادى الدىن الا تاڭدالغان بولەكتەردى وقى جونەلدى. لانگ ۇزىن ورىندىققا بارعان سايبىن شوگىپ بارا جاتقانداي سەزىندى. 30 سەكۇندتان كەيىن، وتىرعاندارنىڭ جۇزدەرىنەن كۇلكى ەسە باستادى، ال جۇرگىزۋىشى ايەلدىڭ ئىپتى كىدىرۋ ويى جوق. — لانگ مىرزا بىلىتىر ۋاتىكاندىلى پاپا ساپلاۋ قۇيىا جىنالىسىندا كورسەتكەن ەلدەن ەرەك رولىن اشىق تىلگە الۋدان باس تارتتى، بۇل ادامداردى ونان ارى قىزىقتىراتىنى حق، ايەل جۇرگىزۋىشى تىڭدارماندارغا قاراپ: — ەالى دە تىڭداىلارىڭىز كەلمە؟ — دەدى.

قول شاپالاق ۇنى ەدۇر ەتە ئۇستى.

لانگ ماقالانى ەالى وقىپ جاتقان ايەل جۇرگىزۋىشىنى بىرەۋ توقتاتسا ەكەن دەپ تىلەك تىلەدى.

«لانگ پروفەسسوردىڭ تىزىمدىكتەگى جاس سىلىق يەگەرلەرىندەي كوز تارتا قويۋى ەكتالاي، دەسەدە 40 تى قىرقالاعان وسى وقىمىستى بويىندىلى بىلىمىمەن وزىمەن تۇرعىلاس ادامداردا كەزدەسە بەرمەيتىن باۋراۋ قۇاتىنا يە. ول كورگەن جەردەن — اق كوپتەگەن ادامدى وزىنە ئانتى ەتەدى، ەرلەرگە ئتان ەرەكشەلىكتەگى تومەن داۋىسى دا ونىڭ تارتىمىدىلىمەن ارتتىرا تۇسكەندەي، قىز وقۇشلار ونىڭ داۋىسىن «قۇلاقتىڭ شوكولاتى، دەپ سۆرەتتەيدى.

زال ئىشەن ەدۇر ەتكەن كۇلكى داۋىسى كەرنەدى.

ئىچىسىزدانغان لانگ زورلانا كۇلىمىسەرەدى. جۇرگىزۋىشى ايەلدىڭ ىلە — شالا — خالىس گۇلىدى شاقپاق شۇعادان تىگىلگەن گاررىسون فورد —

دەگەن سىياقتى قايدىلىمى ئىبر سوزدەردى ايتاتىنىن لانگىنىڭ قۇشى ابدەن سەزدى، ويتكەنى ول خالىس گۈلدى شاقپاق شۇعادان تىگىلگەن شالباز، قالىڭ جىمالى پوپايىكە كىيىپ كەلگەن بولاتىن. وسىلاي كىيگەنم ئۇشىن تاپ بۇگىن سودەگەي سوزگە قالماستىن - اۋ دەپ ويلاعان - دى. ول كەسكىن شارا قولدانۇعا بەكىدى.

— راقىمەت سىزگە، مونىكا — دەپ لانگ ورنىنان تۇرا بەرە ايەل جۇرگىزۋىشىنى مىنبەدەن نىعستىرىپ ئۇسىردى. «بوستون جۇرنالى» اڭىگىمە قۇراستىرۇعا شەبەر - اق كەن — دەپ كوپشىلىككە قاراپ كۇرسىنگەن ول: — بۇل ماقالانى كىم تاۋىپ اكەلگەنن بىلەر بولسام، كونسۇلحانادان ونى شەكارادان قۇپ شىعۇدى وتىنەر ەدىم — دەدى. تىڭداۋشىلار تىلى ئىبر كۇلىسىپ الدى.

— جارايدى، جارانداز، بۇگىن وسىندا ەن - بەلگىنىڭ كۇش - قۇاتى جونىندە سويلەيتىنىمدى بىلەرسىزدەر ... لانگىنىڭ بولمەسىندەگى تەلەفون تىنىشتىقتى بۇزىپ تىلى بەزىلدەي جونەلدى.

ول تەلەفون تروفكاسىن الپ، از - كەم كىدىردى دە: — سالەمتسىز بە - دەدى.

ويلاعانىنداي ارجاقتان قىزمەتشىنىڭ داۋىسى شىقتى: — لانگ مىرزا، كەشىرىڭىز، سىزدى تىلى مازالادىم. قوناعىڭىز بولمەڭىزگە قاراي كەتتى، مۇنى سىزگە ەسكەرتىپ قويۇعا ئىيىسىپ دەپ ويلايمىن. لانگىنىڭ ۇيىقىسى شايداي اشىلدى. — ونى سەن وتكىزىپ جىبەرگەن بولدىڭ عوي؟

— كەشىرىمىز، مىرزا، ول كىسى ... سەكىلدى ادامدار، ونى بۇگەپ قالۇعا باتىلىم بارمايدى.

— ول سىرا كىم؟
«بىراق شىعار ەسىكتەگى كۇتۋشى قىزمەتكەر الدەقاشان تەلەفوندى قويا سالعان ەدى.

وسى كەزدە بىرەۋدىڭ ەسىكتى جۇدىرىعىمەن دۇرسىلدەتە قاققانى

ەستىلدى.

قوبالجمعانداي بولغان لانگ توسەكتەن اسىعا ءتۇستى. ول جەرگە جايىلعان سافونول كىلەمىنە باشپايلارنىڭ قاتتى باسىلعانىن سەزدى. قوناق ءۇيدىڭ ۇيقى كىيىمىمەن ەسككە بەتتەگەن ول: — كىم؟ — دەپ داۋىستادى.

— لانگ مىرزا ما؟ سىزبەن سويلەسەيىن دەپ ەدىم — دەپ قارسى جاق وكتەم داۋىسپەن بۇيرىما ءۇن قاتتى. سوزىندە اعىلىشنىشا جەرلىك اۋەن باسىم ەكەن. — مەن ورتالىق ءادىليا ساقشى مەكەمەسىنىڭ بارلاۋشىسى جەروم كلەي بولامىن.

لانگ اڭتارلىپ قالعانداي بولدى. ءادىليا ساقشى مەكەمەسى؟ بۇل نەگىزىنەن امەريكا فەدراتسىيالىق تەكسەرۋ مەكەمەسىمەن قارايلاس ورىن. ول حاۋىپسىزدىك شىنجىرىن بوساتپاي تۇرىپ، ەسكىتى چاپسارلاي عانا اشتى. وعان قادالا قاراپ تۇرعان الگى ادامنىڭ اشاڭ جۇزىنەن قالجىراغانى بايقالادى. ءتىس قاققان ادام ەكەنى انىق. ول ۇستىنە لاۋازىمىن ايگىلەيتىن كوك ءتۇستى فورما كىيىپتى.

— كىرۋىمە بولار ما ەكەن؟ — دەپ ءتىل قاتتى الگى بارلاۋشى. بەيتانىس جاننىڭ باجايلاي قاراعان سارعىش كوزدەرىنەن لانگ تىنىشسىزدانا باستادى: — تەگى نە بولدى؟

— باستىعىمىز جەكە جۇمىس جايىندا ءسىزدىڭ ءوز قابىلەتىڭىزدى ايگىلەۋىڭىزدى ءۇمىت ەتەدى.

— وسى قازىر؟ جەتى قاراڭغى تۇندە ... دەدى لانگ. — ءسىز بۇگىن كەشتە روۋ سارايىنىڭ مۇراجاي باستىعىمەن كەزىكپەك بولعانسىز، سولاي ما؟

لانگ قوبالجي قالدى. ول مارتەبەلى مۇراجاي باستىعى ياك سونىمەن بۇگىن كەشكى بايىندامادان كەيىن كەزىگۈگە، وي بولسۇڭە ۋادەلەسكەن بولاتىن، ءبىراق سونىدىڭ قاراسى دا كورىنبەدى. — سولاي، سەن قالاي ءبىلىڭ؟